

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

63. An in articulo mortis Regulares possint ministrare Viaticum suis familiaribus sine licentia Parochi? Idem est de Sacramento Extremæ-Vnctionis. Et quid est dicendum de aliis quibuscumque infirmis,

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

doctrinam à § Et tandē, & inf. in Ref. 63. post medium, & à vers. Et in casu, & in Ref. 68. figurantur. Hinc inferatur.

ministraret, vt cum Syluestro, & aliis docet Sayrus in *Theſauro*, lib. 3. cap. 29. n. 30. quia hoc Sacramentum non est necessitatis. Nec obstat (inquit Sayrus) *cap. pœnitentis*, dist. 50. quia intelligitur, vt in morte detur Viaticum, per illos scilicet, qui possunt: & sic intelligitur *cap. quod in te de pœnit. & remiss.* vbi consecutiōe conceditur Viaticum ad pœnitentiam: quod verum est, vt cui exhiberi potest vaum. possit & aliud, non tamen à quocumque, cum & illa non sit paris necessitatis. Ita Trullench.

2. Sed contra ipsum, & Sayrum affirmatiua sententia Coninch tenenda est, quam tueretur etiam Fagundes de *precept. Eccles.* lib. 3. cap. 2. n. 20. Valquez *disp. 219. cap. 4. in fin.* Henriquez *lib. 8. cap. 55. n. 1.* Castus Palaus *tom. 4. tract. 21. disp. unica, punct. 20. n. 8.* vbi ait: In articulo mortis, si velis sæpius communicare, cum ea repetita Communio non ex obligatione, sed ex deuotione fiat, sine dabo possunt tibi Religiosi Eucharistiam ministrare, quia illa Communio esto fiat in mortis articulo, id per accidens est, cum iam obligationi feceris satis, vt bene notauit Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 10 lib. 9. cap. 3. n. 13.* Nec tamen obinde inferitur, tibi ægroranti, & ex deuotione communicanti, posse religiosum per vicos, & plateas deferre Eucharistiam, quia illa sollemnis ministratio Parochorum est propria. Suar. *dist. c. 3. n. 12.* Quare exceptio solum intelligitur de communione in articulo mortis ex obligatione, quam Religiosi, & Sacerdotes seculares facere non possunt, nisi periculum adsit decedendi sine Viatico, nisi admittant. Nam stante ea necessitate omnibus Sacerdotibus tam Religiosis, quam secularibus concessa est à iure in *c. Quod in te. de pœnit. & Remiss.* facultas Eucharistiam ministrandi. Nam esto prædictum caput solum loquatur de Pœnitentiæ Sacramento, omnes Doctores ad Eucharistiam per Viaticum sumendam ob grauem illius necessitatem extendunt. Adde, si ob periculum mortis absente sacerdote est concessa facultas Diacono ministrandi Eucharistiam, à fortiori Sacerdoti concessa erit. Hæc Palaus. Vnde profus negatiua sententiam respuendam esse puto. Et ideo rectè dixit Amicus in *curſ. Theol.* tom. 7. disp. 3. sect. 3. num. 61. Vrgente necessitate, posse Religiosos Viaticum ægroto ministrare. Et hanc sententiam tenet Pellizzarius in *Manual. Regular.* tom. 2. tract. 8. c. 3. section. 3. n. 199.

3. Nec obstat quod Paul. III. concessit Religiosis Societatis Iesv, vt possint Eucharistiam in articulo mortis ministrare, si necessitas urgeat: nam necessitate urgente iure communi omnibus Sacerdotibus ea facultas concessa est: vt quid ergo Pontifex eam exceptionem fecit, cum nihil videantur ea verba operari? Respondeo, id sanctum esse ob maiorem securitatem. Etenim cum sint plures, grauesque Doctores negantes Eucharistiam à Religiosis administrari posse in articulo mortis absque Parochi speciali licentia, tamen si ægroratus esset sine Viatico decedurus, vt docuerunt Syluester *verb. excommunicatio*, 7. *excommunicatio*, 14. num. 32. dub. 3. Nauarrus *cap. 21. num. 52.* congruum fuit eam exceptionem necessitatis urgentis exprimere, vt ea expressa omnis occasio dubitandi tolleretur. Sic Suarez *tom. 4. de Relig. tr. 10. lib. 9. cap. 3. n. 15.* Palaus, & alij.

4. *Notandum est hic obiter primò, quod solis Religiosis, Clericos, aut Laicos communicare præsumptibus, est statuta excommunicatio ipso facto incurrenda, soli Sedi Apostolicæ referuata, vt habetur in *Clement. Religios. de Priuileg. & excessibus Priuileg.* ad quam non incurrendam sufficit quæcumque ignorantia, vel causa probabilis, vt colligitur ex verbo *presumpserint*, quo prædicta Clementina vitur, quod expressam scientiam latæ excommunicati-

tionis requirit: nec vllam habet rationabilem causam excusationis. Præterea notanda est limitatio ad Clericos, & Laicos: non enim hæc excommunicatio contrahitur, si vel Religiosi alii Religiosis, etiam sine licentia suorum Prælatorum, vel Clerici faciales alii laicis, aut Religiosis hoc Sacramentum administrent. Nec valet argumentum à simili in penalibus, quia hæc non contrahuntur nisi sint in lege expressæ.

5. * Nota secundò, quod huius Eucharistiæ administratio non requirit antecedentem iurisdictionem, sed sufficit quæcumque probabilis spes futuræ rati habitationis: quia cum non sit actus iudicialis, non necessariò requirit antecedentem iurisdictionem ex qua procedat, sed sufficit tantum futura, in cuius præsumptione fundetur. Cæterum etiam hoc Sacramentum ministrare absque iurisdictionis potestate, ex natura sua fit mortale (quod tamen variis modis excusari potest) nullam tamen habet annexam censuram, aut poenam. Neque Sacerdos, qui sine iurisdictione hunc actum exerceret, incurreret irregularitatem; quia hæc non incurritur, nisi exercendo actum ordinis nondum suscepti: hic autem non exerceret actum ordinis nondum suscepti, cum proprius ordo huius actus sit Presbyteratus, sed tantum actum iurisdictionis, quam non haberet, propter quem non incurrit irregularitas. Et hæc omnia docet Amicus *vbi supra, num. 52. & sequentibus.*

RESOL. LXIII.

An in articulo mortis Regulares possint ministrare Viaticum suis familiaribus sine licentia Parochi? Idem est de Sacramento Extremæ Vnctionis. Et quid est dicendum de alijs quibuscumque infirmis etiam in mortis articulo constitutis vbiq; an in casu necessitatis possint Regulares illis Sacramenta prædicta ministrare? Ex p. 5. tract. 3. Res. 52.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo, & ita docet Iacobus Mancinus in *pract. visitandi infirmos*, praef. 8. dub. 2. Vnde in compendio nostrorum privilegiorum, verb. *communicare*, §. 3. sic habetur: Presbyteri nostræ Congregationis Sacramentum Eucharistiæ etiam pro viatico constitutis in articulo mortis, & sacramentum Extremæ Vnctionis ministrare possunt ceteris Clericis Fratibus nostræ Congregationis, item mercenariis, famulis, operariis, & seruis nostræ Congregationis quos tunc reperiri contigerit, & in mortis articulo, & quoties de illo dubitari contigerit, etiam Dicæsanorum locorum, & Sacerdotum curatorum quorumcumque, etiam in quorum ciuitatibus & Diocæsis ac Ecclesiarum parochialium respectibus Ecclesiæ, & loca ipsius Congregationis tunc & pro tempore fuerint, aut aliorum quorumcumque licentia minimè obtenta, nec perita, & in casu quo non daretur licentiâ petendi spatium propter remotam necessitatem, possunt Sacramenta prædicta ministrare etiam alijs quibuscumque personis infirmis, etiam in mortis articulo constitutis vbiq; in casu necessitatis supradicto, etiam nulla ad hoc per nos perita, nec nobis concessa licentia, Pius IV. nostræ Congregationi. Et confirmatum à Pio V. anno Domini 1567. Idibus Februarij, vt patet in nostris priuilegijs n. 5. & in Bullario Romano tom. 1. Bulla 31. sub Pio V. §. 17. fol. 216. quæ incipit, *Ad immarcescibilem*, &c.

RESOL.

Sup. hoc inf. in Ref. 68. 6. See hic breuiter.

* Sup. hoc in Ref. præterita, à lin. 2. & in alijs not. postea ad lin. 5. dictæ Resol. Sup. hac ignorantia ibidem à lin. 8. §. vers. Notandum secundum fecundò.

INTRO
Opera
Tom. 10
E III

RESOL. LXIV.

An Sacerdos in articulo mortis debeat sibiipsum ministrare Eucharistiam, si Diaconus adfit, vel an Diaconus possit propriis manibus in os Presbyteri Eucharistiam immittere? Ex p. 5. tr. 3. Ref. 48.

Sup. hoc sup. in Ref. 48. ex eius sententia, à p. 5. p. 5. & v. in Ref. 48. p. 5.

§. 1. Ad hunc casum ita respondet Præpositus in 3. part. 9. 82. art. 1. dub. 1. num. 11. Petes an si Sacerdos ægrotet, nec adfit alius Sacerdos, qui ei ministret Eucharistiam, possit Diaconus illi ministrare? Aliqui negant. Sed respondetur posse, quia est magis congruum, ut Diaconus ministraret quam ut ægrotus propriis manibus sumat. Ita ille. Sed Durandus in 4. dist. 13. quæst. 4. & Chapeauilla de Sacrament. Eucharist. quæst. 17. putant in tali casu Sacerdotem propriis manibus debere accipere Eucharistiam. At mihi magis placet prima opinio: unde Ochagavia de sacram. tract. 3. de Euchar. g. 4. n. 6. sic ait: Si Diaconus Sacramentum Eucharistiæ alicui Presbytero in casu necessitatis dispenseret, posset illud propriis manibus in os Presbyteri immittere, quia in casu necessitatis (quo nomine comprehendimus eum casum, in quo desit Presbyter, qui possit dispensare Eucharistiam, & adfit ægrotus, qui ratione articuli mortis tenetur Eucharistiam recipere) absolute conceditur Diacono dispensatio Eucharistiæ, & ex vi suæ ordinationis aliquid habet, quo redditur capax huius potestatis delegatæ: ergo suis propriis manibus potest sacramentum in os Presbyteri immittere.

RESOL. LXV.

An si non exierit Sacerdos, sed tantum Diaconus, possit iste in magno Festo Eucharistiam sibi, & aliis ministrare? Non est dubitandum in extrema necessitate, seu in articulo mortis posse Diaconum Viaticum ministrare.

Et docetur, quod si Parochus, vel Episcopus, imo Summus Pontifex ex iniquitate nollet concedere facultatem Diacono, ut in articulo mortis communicet ægrotum, possit in tali casu Diaconus deferre Sacramentum infirmo moribundo ex voluntate, & commissione Christi.

Sed quid dicendum est de laico, potestne in articulo mortis, absente Sacerdote seipsum, vel alios communicare?

Et inferitur, quod in casu necessitatis potest laicus, & debet Corpus Christi tangere, ut si in aliquo loco immundo iaceret.

Et cursum docetur, quod si laicus existens in peccato mortali deserat ad infirmum in articulo mortis Eucharistiam, non peccat mortaliter. Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 38. aliis 39.

Sup. hoc sup. in Ref. 48. ex eius sententia, à p. 5. p. 5. & v. in Ref. 48. p. 5.

§. 1. Afirmatiue respondet Quintanadueñas in Theolog. mor. tom. 1. tract. 4. singul. 8. n. 4. ubi sic ait: Imò & in casu non adeo ingentis necessitatis, leges communes aliquando transgredi licet administrato Sacramento. Sic Diaconus (non alius ipso dignitate inferior) non solum in mortis articulo, sed in magno Festo, v.g. Natiuitatis Domini, aut Conceptionis B. Virginis, vel simili, si Sacerdos absit, poterit ex Sacratio Eucharistiam educere, & seipsum, ac alios communicare.]

2. Sed ut verum fatear, Doctores communiter, quando concedunt facultatem Diacono ministrandi Eucharistiam sine licentia Sacerdotis, loquuntur de extrema necessitate, seu articulo mortis pro dando Viatico. Dixi, sine licentia Sacerdotis: nam quanta requiratur necessitas, ut Diaconus ex commissione Pres-

Quomodo recitantes sup.

byteri possit Eucharistiam ministrare; respondent Doctores, sufficere causam quæ prudenti iudicio videatur iusta, ut quod Sacerdos aliis grauius functionibus sit occupatus, v.g. studiis, Concioni, Confessionibus excipiendis, Infidelium conuersioni: his & similibus casibus, si non posset alius Sacerdos facile haberi, administratio huius Sacramenti posset Diacono committi: non enim videtur mens Ecclesiæ, ut functiones Ecclesiæ, & animarum salutem tam viles retardentur, vel omittantur: quo casu adfit solus Diaconus, cui administratio Sacramenti possit committi. Non videtur ergo requiri extrema necessitas, seu impotentia ex parte Sacerdotis, imò nec videtur requiri extrema necessitas ex parte communicantium, sed sufficit iusta causa, ut adimpletio præcepti Communionis annuæ, iubileum promerendum, &c. Et ita docet Præpositus in 3. p. 9. 82. art. 3. dub. 1. n. 10. 3. Nota etiam hic obiter, Nugnum in 3. p. 10. 2. 9. 82. art. 3. c. 1. 2. docere, quod si Parochus, vel Episcopus, imò sumus Pontifex ex iniquitate nollet concedere facultatem Diacono, ut in articulo mortis communicet ægrotum, posset in tali casu Diaconus deferre sacramentum infirmo moribundo, ex voluntate, & commissione Christi.

4. Sed quid dicendum de laico, potestne in articulo mortis, absente Sacerdote seipsum, vel alios communicare? Negatiuam sententiam docet nouissime Marcus Serra in 3. p. D. Th. 9. 82. art. 3. ubi sic ait: De Subdiacono, & aliis inferioribus, etiã laicis, probabiliter videtur recitioribus nonnullis si non adfit Sacerdos idoneus, aut Diaconus, posse infirmo in extremis constituto Corpus Christi ministrare, nã id nec naturali, nec diuino, nec Ecclesiastico iure prohibitu est. Sed hæc opinio, quam tenuisse quendam Henricum refert Syluester ver. Euchar. 3. g. 4. intolerabilis appellatur à Magistro Soto in 4. dist. 13. q. 2. art. 3. ad fin. & merito. Tum quia hoc nunquã est auditu fuisse factum, cum tamen casus ex se rarissimus non sit, sed sæpe contingat, præsertim in locis exiguis, non adesse Sacerdotem, aut Diaconum, qui infirmum in extremis constitutum communicare possit. Tum etiã, quia si Diaconus potest de mandato Presbyteri, aut in eius absentia hoc sacramentum ministrare, hoc ideo est, quia, ut dicitur in can. Diaconus, d. 23. Diaconus, dum ordinatur, ad ministerium consecratur, Subdiaconus verò non est minister Sacerdotis, sed Diaconi, sicque non participat ex officio Sacerdotis posse ministrare hoc Sacramentum. Tum denique, quia quãuis laico in necessitate Corpus Christi tangere licitum esse concedat D. Thom. in 3. part. 9. 83. in nullo tamen casu admittit licere ei illud aliis ministrare. Sed in 4. dist. 1. q. 1. 3. art. 3. quæstione. 1. ad tertium, dicit: In casu necessitatis potest, & debet Corpus Christi tangere, etiã si sit peccator, ut si in aliquo loco immundo iaceret: sed non est simile de dispensatione Sacramenti, quia receptio huius Sacramenti non est necessitas. Vnde ei, qui non potest sacramentaliter manducare, dicendum est: Crede, & manduca illi.

5. Quod diximus de ministratore huius Sacramenti respectu aliorum, dicendum videtur de ministratore illius respectu sui ipsius. Vnde in necessitatis articulo, ut si Sacerdos sit pette laborans, ubi alij timet ei appropinquare, inquit Caiet. in sum. ver. Comm. no, potest extra sacrificium Missæ per seipsum sumere Eucharistiam. Et idem videtur dicendum de Diacono, quãdo alias sine Viatico deberet mori. De laico quãuis nonnulli Recentiores id asserant, nullatenus est concedendum: nam cui non licet aliis ministrare hoc Sacramentum, nec sibi ministrare licet. Nec obstat exemplum Reginæ Scotiæ, quæ in Angliã martyrium subitura, Eucharistiam quam apud se seruabat, sumpsit propriis manibus Nam Eucharistia non tam sumpsit, ut seipsam communicare, quàm ut eam

hoc, lege tamen in tom. 5. tract. 5. ex Ref. 23. doctrinã 5. Difficultas, & 5. Sed quæro hic.

Sup. hoc inf. in Ref. 68. 5. Confirmatur ex simili, & seq. in 5. 1. not præcitate, recitauer in sine. Et pro primo contento in hoc 5. Sed quid, in duabus Reiol. seqq. & in tertia à fin. 5. vique ad 5. His suppositis, & supra in R. l. 53. 5. An vero, & in tom. 3. tr. 1. Ref. 56. 5. Sed, in to. 1. tr. 2. Ref. 5. cursum in principio, 5. Ex his, & ibi in tr. 3. Ref. 148. 5. 1. ad medium, à verè respondeo.

Sup. hoc inf. in Ref. 67. 5. Sed ego, post mediũ, verè. Confirmatur secundo, & supra in tr. 1. Ref. 19. 5. cursum in 5. Notat paulo post in iuu.

Sup. hoc pro laico in duabus Reiol. seqq. & in tertia à fin. 5. & supra in Ref. 53. 5. An vero, in sine, & in tom. 3. tr. 1.